

Abstrakt

Schopnost rozpoznat a adekvátně reagovat na potenciálně život ohrožující situace je klíčová pro přežití. K tomu jsou klíčové emoce strachu a znechucení. Teorie vysvětlující snazší akvizici strachu k evolučně relevantním stimulům podložily vnímání rozdělení hrozeb na moderní a ancestrální, ale výsledky studií snažící se empiricky podložit tyto teorie nejsou jednotné. V tomto kontextu je také zajímavá otázka hrozby vzduchem přenosných nemocí, která nejen že není jasná, zda je ancestrální nebo moderní, ale také může vyvolávat jak strach, tak právě znechucení, hlavní emoci behaviorálního imunitního systému. Tato práce se soustředila na fyziologické odezvy emocí strachu a znechucení, konkrétně na změny kožního odporu, vyvolané vizuálními stimuly představující moderní (střelné zbraně, toxicita) a ancestrální hrozby (hadí, výšky, „odporná“ zvířata a zkažené jídlo) a hrozbu vzduchem přenosných nemocí. Byly analyzovány a porovnány některé parametry těchto reakcí společně se subjektivním hodnocením strachu nebo znechucení napříč testovanými kategoriemi stimulů. Stimuly z každé kategorie byly poté seřazeny podle pravděpodobnosti reakce a intenzity subjektivní emoční reakce strachu nebo znechucení. Výsledky ukazují, že síla emoční odpovědi pro jednotlivé kategorie stimulů vychází napříč parametry změn kožního odporu obdobně. Nejvyšší hodnoty parametrů vykazovaly kategorie výšky, pak hadi a zbraně. Tedy kategorie s nejvyšším subjektivním hodnocením strachu. Naopak nejnižší vyšlo zkažené jídlo, které vyvolávalo největší znechucení. Vzduchem přenosné nemoci se neprojevíly jako velmi silné stimuly, ale zdá se, že vyvolávají vyšší míru strachu než znechucení. Subjektivní hodnocení emocí nekorelovalo s parametry reakcí kožního odporu pro jednotlivé kategorie (krom výšek), ale pro vliv celkového hodnocení strachu na pravděpodobnost reakce vyšel téměř lineární trend. Z výsledků této práce lze vyvozovat, že strachové stimuly vzbuzují silnější fyziologické reakce než ty vyvolávající znechucení. Ancestrální stimuly se zdají být prominentnější, což podporuje evoluční teorie, ale zřejmě velmi záleží na volbě kategorie stimulu. V porovnání s ancestrálními a moderními hrozbami hrozba vzduchem přenosných nemocí srovnatelnou psychofyziologickou odpověď spíše nevyvolává. Reakce na vzduchem přenosné nemoci je nejspíše poměrně komplexní a je proto obtížné ji zaznamenat měřením odporu kůže.